

УДК 343.14

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАКРІПЛЕННЯ ІНСТИТУТУ ДОПУСТИМОСТІ ДОКАЗІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСУАЛЬНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ

Іван КАЙЛО,

заступник прокурора Чернігівської області,
старший радник юстиції, здобувач кафедри кримінального процесу
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

SUMMARY

Admissibility of evidence has been translated into the Criminal Procedure Code 2012. However, before it is actively used in the science and practice. Affordability is reflected in the decisions of the Constitutional and Supreme Courts of Ukraine. The article is devoted to the normative and legal consolidation of this institution in the criminal procedure law. Attention is paid to the ratio of the categories of "evidence admissible" and "inadmissible evidence". It has been suggested the feasibility of introducing the concept of "quasi-admissible evidence".

Key words: evidence in criminal proceedings, property evidence, the admissibility of evidence.

АНОТАЦІЯ

Допустимість доказів отримала своє нормативне закріплення лише в Кримінальному процесуальному кодексі України 2012 р., хоча до цього часу вона активно використовувалася в науці й на практиці, а також була відображена в рішеннях Конституційного та Верховного Судів України. Стаття присвячена нормативно-правовому закріпленню цього інституту в кримінальному процесуальному законодавстві. Звернуто увагу на співвідношення категорій «допустимий доказ» і «недопустимий доказ». Висловлюється думка про доцільність уведення поняття «умовно-допустимі докази».

Ключові слова: докази в кримінальному провадженні, властивості доказів, допустимість доказів.

Постановка проблеми. Становлення України як правової держави, де свободи людини превалюють над публічними інтересами, передбачає в усіх галузях права глибокі реформи, спрямовані на реальне забезпечення конституційного положення про визнання життя, здоров'я, честі й гідності людини найвищими соціальними цінностями. У сфері кримінального судочинства вказаний напрям державного розвитку значною мірою залежить від установлення оптимального балансу між потребами отримання інформації задля розкриття кримінального правопорушення й доведення вини особи та необхідністю дотримання прав і свобод людини в ході збирання доказового матеріалу. Своєрідний базовий вектор у досягненні вказаної мети відображено в ст. 62 Конституції України, яка визначила, що обвинувачення не може ґрунтуватися на доказах, одержаних незаконним шляхом. Деталізація вказаного правила в межах законодавства з питань кримінального судочинства, по суті, забезпечила створення й існування окремого кримінального процесуального інституту – інституту допустимості доказів.

Про допустимість доказів як відносно цілісний нормативно-правовий інститут, що знайшов відповідне формальне закріплення у кримінальному процесуальному праві, стало можливим вести мову, по суті, лише з моменту прийняття Кримінального процесуального кодексу України у 2012 р. (далі – КПК України). До цього часу категорія «допустимість доказів», безумовно, застосовувалась як науковцями, так і практиками, проте, незважаючи на комплексність і масштабність цього інституту, попередній кримінальний процесуальний закон не містив не лише окремого блоку норм, присвячених допустимості доказів, а й самого поняття

«допустимість». Уривки інформації стосовно досліджуваної категорії були розпорошені по окремих положеннях Конституції України, КПК та інтерпретаційних актів вищих судових органів.

Актуальність теми. Будучи, напевне, одним із найвагоміших положень доказового права, допустимість доказів знайшла місце в дослідженнях низки науковців-процесуалістів. Зокрема, відбиття вказаної теми під різними ракурсами зустрічаємо в роботах С.А. Альперта, В.Д. Арсеньєва, М.І. Бажанова, Р.С. Белкіна, В.П. Бож'єва, В.В. Вапнярчука, М.М. Гродзинського, Ю.М. Грошевого, П.С. Елькінда, В.І. Жажицького, З.З. Зінатулліна, М.М. Кіпніса, Л.Д. Кокорева, М.М. Михеєнка, Г.С. Мосеяна, В.Т.Нора, П.Ф. Пашкевича, І.Л. Петрухіна, Н.В. Сибільової, С.М. Стахівського, М.С. Строговича, Ф.Н. Фаткулліна, М.Є. Шумила та ін.

Питання оцінювання доказів, включаючи й проблему допустимості, також були предметом наукового інтересу В.П. Бахіна, Т.В. Варфоломєєвої, В.Г. Гончаренка, В.П. Гмирка, А.Я. Дубинського, В.С. Зеленецького, В.Г. Лукашевича, Є.Д. Лук'янчикова, В.Т. Малярєнка, О.Р. Михайленка, Д.П. Письменного, М.І. Сірого, В.П. Шибіки й ін.

Незважаючи на широку наукову бібліографію, окремі питання допустимості доказів на сьогодні залишаються дискусійними на доктринальному рівні та/або такими, що потребують наукового осмислення з метою вирішення практико-прикладних проблем. Зокрема, це стосується й питань легальної дефініції категорії «допустимість».

Мета статті – вивчити нормативно-правове закріплення цього інституту в кримінальному процесуальному законодавстві; дослідити співвідношення категорій «допустимий доказ» і «недопустимий доказ».

Виклад основного матеріалу дослідження. До прийняття КПК України 2012 р. у теорії та практиці кримінального судочинства уявлення про допустимість доказів складалось передусім виходячи з положення ст. 62 Конституції, відповідно до якого обвинувачення не може ґрунтуватися на доказах, одержаних незаконним шляхом.

Зазначена конституційна норма конкретизована в роз'ясненнях, що містилися в окремих постановках Пленуму Верховного Суду України, у яких у контексті розгляду різноманітних питань кримінального судочинства було встановлено таке:

– при постановленні вироку суд колегіально чи суддя одноосібно в умовах, що виключають будь-яке втручання у вирішення конкретних справ, за своїм внутрішнім переконанням, що ґрунтується на всебічному, повному й об'єктивному розгляді всіх обставин справи в їхній сукупності, керуючись законом, повинен дати остаточну оцінку доказам з погляду їх належності, допустимості, достовірності й достатності [1, п. 17];

– докази повинні визнаватися такими, що одержані незаконним шляхом, наприклад, тоді, коли їх збирання й закріплення здійснено або з порушенням гарантованих Конституцією України прав людини і громадянина, устанавленого кримінально-процесуальним законодавством порядку, або не уповноваженою на це особою чи органом, або за допомогою дій, не передбачених процесуальними нормами [2, п. 19];

– допущені при вчиненні окремих слідчих чи процесуальних дій порушення закону, що призвели до ущемлення прав та інтересів учасників процесу, поновити які неможливо, мають тягти визнання доказів недопустимими [3, п. 3];

– при вирішенні питання про те, чи є допустимими докази, щодо яких заявлено клопотання про їх приєднання до справи, суддя повинен з'ясувати, чи у визначеному законом порядку вони зафіксовані (отримані) та чи відповідають передбаченій законом формі [4, п. 13];

– судам при розгляді кожної справи необхідно перевіряти, чи були докази, якими органи попереднього слідства обґрунтовують висновки про винність особи в учиненні злочину, одержані відповідно до норм КПК України. Якщо буде встановлено, що ті чи інші докази були одержані незаконним шляхом, суди повинні визнавати їх недопустимими й не враховувати при обґрунтуванні обвинувачення у вироку. Установивши на стадії попереднього розгляду чи у судовому засіданні, що ті чи інші фактичні дані були одержані з такими порушеннями закону, які роблять їх використання як доказів недопустимим, а інші докази не дають змоги з'ясувати всі передбачені ст. 64 КПК України обставини, суд за наявності можливості усунути цю неповноту або неправильність дізнання чи попереднього слідства повинен повернути справу на додаткове розслідування з наведенням в ухвалі (постанові) відповідних мотивів [5].

Власне бачення інституту допустимості доказів свого часу також висловив Конституційний Суд України, зазначивши, що подані будь-якою особою докази не відповідають вимогам допустимості, якщо вони одержані з порушеннями, пов'язаними як із незаконним обмеженням основоположних прав і свобод людини, закріплених у Конституції України, так і з порушенням закону. Органи досудового розслідування та суду і їхні посадові особи не мають права визнавати фактичні дані доказами у кримінальній справі у зв'язку із незаконним шляхом їх одержання в розумінні положень ч. 3 ст. 62 Конституції України. Визнаватися допустимими й використовуватися як докази в кримінальній

справі можуть тільки фактичні дані, одержані відповідно до вимог кримінально-процесуального законодавства. Перевірка доказів на їх допустимість є найважливішою гарантією забезпечення прав і свобод людини та громадянина в кримінальному процесі й ухвалення законного і справедливого рішення у справі. Обвинувачення в учиненні злочину не може бути обґрунтоване фактичними даними, одержаними в незаконний спосіб, а саме: із порушенням конституційних прав і свобод людини та громадянина; із порушенням устанавлених законом порядку, засобів, джерел отримання фактичних даних; не уповноваженою на те особою тощо. Проведення оперативно-розшукових заходів або використання засобів для отримання фактичних даних має відбуватися виключно із дотриманням прав і свобод людини та громадянина, у передбачених законом випадках і у відповідному процесуальному порядку особами або підрозділами, які уповноважені здійснювати оперативно-розшукову діяльність. Недотримання Конституції України й порушення особами, уповноваженими здійснювати оперативно-розшукову діяльність, вимог законів України при одержанні фактичних даних є підставою для визнання зібраних у такий спосіб доказів недопустимими [6].

Із прийняттям нового КПК України відбулося структурно-текстуальне виділення інституту допустимості доказів, оскільки законодавець не лише приділив увагу наданню дефініції вказаного поняття (про що йтиметься далі), а й виділив його в окремий параграф кодифікованого акта. Разом із тим вважаємо, що інститут допустимості доказів не охоплюється не лише § 1 гл. 4 КПК України «Поняття доказів, належність та допустимість при визнанні відомостей доказами», а й навіть самого гл. 4 КПК України, яка присвячена регламентації доказового права. На нашу думку, доказування є основною формою діяльності у кримінальному процесі загалом. При цьому для законної реалізації цього виду діяльності можуть використовуватися лише допустимі докази. Тож категорія «допустимість доказів» пов'язана з багатьма іншими правовими інститутами, що структурно лежать за межами доказового права. Комплексність інституту допустимості, зокрема умов, що забезпечують допустимість доказів, надає можливість включити в його структуру групи норм, що визначають таке:

1) поняття доказів і форм закріплення доказової інформації;

2) критерії допустимості доказів і процедуру оцінювання доказового матеріалу на предмет допустимості;

3) правила проведення слідчих дій та фіксації доказової інформації;

4) вимоги щодо суб'єктів, які здійснюють збирання доказового матеріалу, питання відводів;

5) юридичні наслідки визнання доказу недопустимим.

Відтак доводиться констатувати, що інститут допустимості доказів є багатоаспектним правовим явищем, нормативна регламентація якого не обмежується лише нормами, що, відповідно до структури КПК України, зараховані до доказового права.

Як уже було відмічено, прийняття КПК України 2012 р. означувалось легальним закріпленням дефініції категорії «допустимість доказів» на рівні кримінального процесуального закону. Більше того, новоприйнятий кодифікований акт підійшов до визнання цього поняття як шляхом надання дефініції в позитивній формі (допустимість доказів), так і в негативній формі (недопустимість доказів).

Так, відповідно до ч. 1 ст. 86 КПК України, доказ визнається допустимим, якщо він отриманий у порядку, устанавленому цим Кодексом (позитивна дефініція).

У свою чергу, ч. 1 ст. 87 КПК України передбачила, що недопустимими є докази, отримані внаслідок істотного порушення прав і свобод людини, гарантованих Конституцією та законами України, міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, а також будь-які інші докази, здобуті завдяки інформації, отриманій унаслідок істотного порушення прав і свобод людини (негативна дефініція).

Аналіз запропонованих законом визначень допустимості/недопустимості доказів надає можливість висловити низку роздумів критичного спрямування.

Зв'язок між категоріями «допустимий доказ» і «недопустимий доказ» забезпечується логічною операцією, яка іменується запереченням і в лінгвістичних конструкціях позначається за допомогою додавання до базового судження частки «не». Відповідно до законів логіки, результатом заперечення є судження, прямо протилежне початковому. Тобто, зміст поняття змінюється на прямо протилежний, але його обсяг при цьому залишається незмінним: характерні ознаки, що визначали поняття, зберігаються в тій самій кількості, але зі зміною полярності. Отже, якщо базове поняття «допустимий доказ» визначено як доказ, отриманий у порядку, установленому КПК України, то, відповідно, операція заперечення має дати визначення поняття «недопустимий доказ» через формулювання «доказ отриманий із порушенням порядку, установленому КПК України». Разом із тим наведене в законі поняття недопустимого доказу вказує на необхідність істотного порушення прав і свобод людини, а отже, доходимо висновку, що далеко не будь-яке порушення КПК України призводить до недопустимості доказової інформації. Крім того, коли йдеться про недопустимий доказ, то КПК України говорить не лише про «порядок, передбачений цим Кодексом», а й про положення, установлені законодавством України загалом, включаючи міжнародні договори. Тож думається, що законодавець доволі спрощено підійшов до визначення категорії «допустимість доказів» у ч. 1 ст. 86 КПК України. Ця логічна невідповідність у законодавчих дефініціях, на нашу думку, може бути усунена принаймні двома шляхами:

а) унесенням змін до визначення допустимого доказу з указівкою на те, що допустимим є не просто доказ, отриманий у порядку, передбаченому КПК України, а доказ, отриманий без істотних порушень прав і свобод людини, гарантованих Конституцією та законами України, міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. Разом із тим убачається хибність подібного підходу. Знявши логічну невідповідність між законодавчими дефініціями допустимого й недопустимого доказу, таке формулювання априорі вказуватиме на можливість порушення прав людини за умови їх неістотності;

б) виключенням із закону як дефініції недопустимого доказу, так і самого терміна «недопустимий доказ». Цей крок надасть можливість не лише вирішити проблему логічної невідповідності визначення, а й є доцільним із нижчевикладених міркувань.

Таким, що потребує окремої уваги, на нашу думку, є питання коректності використання у КПК України, зокрема в ч. 1 ст. 87, терміна «недопустимі докази». Річ у тім, що, відповідно до ч. 1 ст. 84 КПК України, «доказами в кримінальному провадженні є фактичні дані, отримані в передбаченому цим Кодексом порядку». Тобто, якщо при отриманні інформації мали місце відступи від передбаченої законом процедури, то подібна інформація, навіть виходячи із визначення доказу, такою не є. Відповідно, як справедливо з цього приводу зазначають науковці, докази

можуть бути лише допустимими, оскільки у протилежному випадку це не докази [7, с. 62].

Хоча погляд на цю проблему буде відрізнятися залежно від того, яку концепцію розуміння доказів ми приймемо за основу:

(1) інформація є доказом із моменту її отримання та закріплення уповноваженим суб'єктом;

(2) інформація, яку збирають сторони на стадії досудового розслідування, набуває статусу доказу лише після того, як її прийме суд.

У випадку сприйняття підходу, відповідно до якого інформація є доказом із моменту її отримання й закріплення уповноваженим суб'єктом, то, по суті, можливо констатувати існування у кримінальному процесуальному праві «презупції допустимості доказів». Як зазначають із цього приводу дослідники, на сучасному етапі розвитку теорії доказів, коли говориться про збирання доказів, їх перевірку або оцінювання, маються на увазі швидше за все потенційні докази. Тому термін «доказ» уживають із моменту його отримання відповідним суб'єктом процесуального пізнання й до моменту, доки він за якимись ознаками не буде виключений із сукупності наявних доказів.

Проте, на нашу думку, більш науково обгрунтованим (хоча й таким, що входить у конфронтацію із положеннями КПК України при його буквальному сприйнятті) є підхід, відповідно до якого інформація, що збирають сторони на стадії досудового розслідування, набуває статусу доказу лише після того, як її прийме суд. Зокрема, як зазначає М.Є. Шумило, «загальне поняття «доказ», запозичене із КПК 1960 р., у ст. 84 КПК 2012 р. є анахронізмом, тому не виконує властивої йому методологічної функції у кримінальному провадженні. ... У ході досудового розслідування сторони збирають матеріали про джерела майбутніх доказів – носії даних про факти й обставини, що підлягають доказуванню. Зібрані сторонами матеріали ... можуть визнаватися доказами за результатами їх інтерпретації лише судовим органом» [8, с. 41]. Відтак, якщо виходити із розуміння доказу як інформації, прийнятої судом, то правильніше говорити не про «недопустимість доказу», а про недопустимість визнання отриманих відомостей як доказів або недопустимість цих відомостей у кримінальному процесі [7, с. 62]. Отже, як нам видається, буде усунута суперечність між дефініцією цілого (визначення доказу як інформації, що отримана в порядку, передбаченому КПК України) та мовним позначенням його частини (категорія «недопустимий доказ»).

У наукових працях, присвячених питанням допустимості доказів можна зустріти полеміку з приводу виділення такого виду доказів, як умовно-допустимі, під якими розуміються докази, на допустимість яких впливають чинники суб'єктивного характеру. Можливість виділення подібного різновиду доказів із позиції їх допустимості як такої, що базується на аналізі законодавчих підходів, була запропонована в дослідженнях Ю.П. Боруленкова [9, с. 25]. Поряд із цим указаний автор, констатуючи можливість виділення зазначеного поняття, заперечує доцільність його існування виходячи із міркувань, що допустимість доказів, тобто їх відповідність закону, не може бути умовною. Доказ або законний, або ні, допустимий або ні, оскільки допустимість визначається дотриманням формальних правил, прямо передбачених у законі [10, с. 57].

Разом із тим, на нашу думку, урахування підходів КПК України 2012 р. надає можливість стверджувати про логічність виділення, окрім допустимих і недопустимих доказів, третьої категорії – умовно допустимі докази. Така позиція зумовлена аналізом положень ст. 88 КПК України. Відповідно до ч. 1 указаної статті, докази, які стосуються

судимостей підозрюваного, обвинуваченого або вчинення ним інших правопорушень, що не є предметом цього кримінального провадження, а також відомості щодо характеру або окремих рис характеру підозрюваного, обвинуваченого є недопустимими на підтвердження винуватості підозрюваного, обвинуваченого в учиненні кримінального правопорушення. Тобто, законодавець надає перелік інформації, яка за загальним правилом не може бути використана як доказ у кримінальному провадженні. Проте ч. 2 ст. 88 КПК України встановлює умови, за наявності яких указані докази дозволяється застосовувати в межах кримінального судочинства, зокрема в таких випадках: (1) сторони погоджуються, щоб ці докази були визнані допустимими; (2) вони подаються для доказування того, що підозрюваний, обвинувачений діяв із певним умислом і мотивом або мав можливість, підготовку, обізнаність, потрібні для вчинення ним відповідного кримінального правопорушення, або не міг помилитися щодо обставин, за яких він учинив відповідне кримінальне правопорушення; (3) їх подає сам підозрюваний, обвинувачений; (4) підозрюваний, обвинувачений використав подібні докази для дискредитації свідка.

До категорії умовно-допустимих доказів уважаємо за можливе зарахувати й відомості, які зазначені в ч. 3 ст. 88 КПК України: докази щодо певної звички або звичайної ділової практики підозрюваного, обвинуваченого є допустимими для доведення того, що певне кримінальне правопорушення узгоджувалося із цією звичкою підозрюваного, обвинуваченого. Тобто, допустимість або недопустимість доказів ставиться в залежність від того, для підтвердження яких саме обставин така доказова інформація буде використана.

Зважаючи на вищевикладене, на нашу думку, доречно констатувати, що, відповідно до чинного законодавства України, із позиції допустимості всі докази можуть бути поділені на (а) допустимі; (б) недопустимі; (в) умовно-допустимі. Під останніми варто розуміти відомості, допустимість або недопустимість яких залежить не від дотримання нормативно-визначеної процедури отримання інформації, а від умов її використання.

Висновки. Отже, виходячи з викладеного вище, можна дійти таких висновків.

1. КПК України 2012 р. забезпечив цілісність нормативно-правового інституту допустимості доказів: відбулося не лише структурно-текстуальне виділення інституту допустимості, а і його легальне дефініціювання як у позитивній формі (допустимість доказів), так і у негативній (недопустимість доказів).

2. Інститут допустимості доказів є багатоаспектним правовим явищем, законодавча регламентація якого не обмежується лише нормами, що, відповідно до структури КПК України, зараховані до доказового права, а включає: (1) поняття доказів і форм закріплення доказової інформації; (2) критерії допустимості доказів і процедуру оцінювання доказового матеріалу на предмет допустимості; (3) правила проведення слідчих дій і фіксації доказової інформації; (4) вимоги щодо суб'єктів, які здійснюють збирання доказового матеріалу, питання відводів; (5) юридичні наслідки визнання доказу недопустимим.

3. Зв'язок між категоріями «допустимий доказ» і «недопустимий доказ» забезпечується логічною операцією, яка іменується запереченням. Відповідно до законів логіки, результатом заперечення є судження, прямо протилежне початковому: зміст поняття змінюється на протилежний, але його обсяг при цьому залишається незмінним: характерні

ознаки, що визначали поняття, зберігаються в тій самій кількості, але зі зміною полярності. Проте законодавчі дефініції вказаних понять у порушення законів логіки мають різний обсяг, що зумовлює потребу у відповідних нормативних корективах.

4. Термін «недопустимий доказ» є некоректним, зважаючи на законодавче визначення доказів як фактичних даних, що отримані в передбаченому КПК України порядку. Відповідно, докази можуть бути лише допустимими, оскільки у протилежному випадку це не докази. Правильніше вести мову про недопустимість визнання отриманих відомостей як доказів.

5. Ураховуючи положення чинного законодавства України з позиції допустимості, усі докази можуть бути поділені на (а) допустимі; (б) недопустимі; (в) умовно-допустимі. Під останніми варто розуміти відомості, допустимість або недопустимість яких залежить не від дотримання нормативно-визначеної процедури отримання інформації, а від умов її використання.

Список використаної літератури:

1. Про виконання судами України законодавства і постанов Верховного Суду України з питань судового розгляду кримінальних справ і постановлення вироку : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 29 червня 1990 року № 5 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0005700-90>.

2. Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 01 листопада 1996 року № 9 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0009700-96>.

3. Про практику застосування судами України законодавства, що регулює повернення кримінальних справ на додаткове розслідування : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 11 лютого 2005 року № 2 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/va002700-05>.

4. Про практику застосування кримінально-процесуального законодавства при попередньому розгляді кримінальних справ у судах першої інстанції : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 30 травня 2008 року № 6 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0006700-08>.

5. Про посилення судового захисту прав та свобод людини і громадянина : Постанова Пленуму Верховного Суду України 30 травня 1997 року № 7 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0007700-97>.

6. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Служби безпеки України щодо офіційного тлумачення положення частини третьої статті 62 Конституції України від 20 жовтня 2011 р. № 12-рп/2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v012p710-11>.

7. Крупницькая В.И. Гарантии использования при разбирательстве уголовных дел допустимых доказательств : дисс. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.09 / В.И. Крупницькая. – Ростов н/Д., 2006. – 214 с.

8. Шумило М.С. Поняття «докази» у Кримінальному процесуальному кодексі України: спроба критичного переосмислення ідеології нормативної моделі / М.С. Шумило // Вісник ВСУ. – 2013. – № 2. – С. 33–41.

9. Боруленков Ю.П. Теоретические основы познания в процессуальной юридической деятельности : автореф. дисс. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.09 / Ю. П. Боруленков. – М., 2004.

10. Боруленков Ю.П. О допустимости доказательств / Ю. П. Боруленков // Уголовное право. – 2004. – № 1. – С. 53–59.